

מולין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט  
מדברות קדשו ותורתו של  
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

# מילה רא חזרתא

חזרתא דאורייתא  
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

## תרי"ג עצות ליראת ה' ואהבתו

עשה מעוררת לפי שורשה שפע גנזי ברכות ישועות וחסדים מן השמים, וכן ההימנעות מלעבור על מצות לא תעשה מונעת השפעה לכוחות הרע והסטרא אחרא, כי הכל תלוי במעשיהם של ישראל וכמו שכתוב (להלן ל טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע'.

ישראל, וכדי לזכות בהם לחיי העולם הבא. והוסיף בקדושת לוי (פסח ד"ה חכם) שמקרא מלא הוא, למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים, שכל התורה והמצוות הן בכדי לבוא על ידיהם ליראת הרוממות ואהבת ה'.

**ובבני יששכר** (חודש ניסן מאמר ד דרוש ז) כתב שזו היא סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה, כי כל מצות

ואכלת לפני ה' אלקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנה תירשך ויצהרך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים (יד כג).

איתא בזוהר הקדוש (יתרו פב) שתרי"ג מצוות הם תרי"ג עצות שנתנה התורה אדם להיטיב בהם דרכיו, כדי להידבק על ידיהם בשכינה הקדושה, שתהיה השכינה שורה ומתהלכת בקרב בני

## מילתא דפליאה

### כח התורה להפך קללה לברכה

שהתורה כוללת בתוכה גם קללה וברכה, והיינו שבדברי התורה נותן לפנינו גם ברכה וגם קללה, וכן האדם כולל בתוכו טוב ורע, רוחניות וגשמיות, ולפיכך פותחת התורה בלשון קללה כדי לתת כוח להפוך את הקללה לברכה, ועל ידי התורה זוכה גם האדם להפוך הרע שבו לטובה ולברכה.

#### במתן תורה ניתן לתחתונים הכוח לעורר את העליונים

והנה קודם מתן תורה לא היה ביכולת האדם להפוך הרע לטוב, כי עדיין לא ניתן הכוח בתחתונים לעורר במעשיהם השפעה מהעליונים, והיתה בריאת העולם באיתערותא דלעילא ללא התעוררות התחתונים בבחינת 'עולם חסד יבנה', שהתעורר נחת רוח במרום ממה שעתידי ישראל לקיים תורה ומצוות בעולם, וכן נמשך קיום העולם בחסד הבורא עד למתן תורה, ולכן לא נברא העולם אלא באות ב"ת הרומזת לברכה, כי עדיין לא היה בכוח התחתונים להפוך את הקללה לברכה, אמנם כשבא ליתן תורה לישראל פתח באות אל"ף כדי שיהפכו ישראל את הקללה לברכה, כי במתן תורה ניתן הכוח בידי האדם שיהיו מעשיו משפיעים בעליונים, וכן יהיה ביכולתו להפוך הרע שבקרבו לטובה בכוח התורה.

(משלי ג יט) 'ה' בחכמה יסד ארץ' וגו', למחר אני בא ליתן תורה בסיני ואיני פותח תחלה אלא כך שנאמר (שמות כ ב) 'אנכי ה' אלקיך'.

ויש להבין דברי חכמים, אם מתחילת בריאת העולם לא פתח באל"ף משום שיש במשמעה 'ארירה', מדוע כשפותח בסיני כן ניתן לפתוח בלשון 'ארירה'. פירש **רבי שלמה קלוגר ע"ה באמרי שפר** (ריש בראשית) כי אכן העולם מצד עצמו אינו יכול להתקיים באות אל"ף כדי שלא יתעורר כוח האור, אבל עשרת הדברות פותחים באות אל"ף 'אנכי', כי התורה יש בה כוח להפוך הקללה לברכה, וזהו שאמרו חז"ל שהיתה האות אל"ף קוראה תיגר על שלא נברא בה העולם, ואמר לה הקב"ה שעשרת הדברות יפתחו באות אל"ף, כי מכיון שניתנה התורה ניתן בה הכוח להפוך את הקללה לברכה ואת הדין לרחמים.

#### עבודת האדם להפוך הרע שבו לטוב

אמנם עדיין קשה, הגם שבכוח התורה אפשר להפוך את הקללה לברכה, מכל מקום הרי היה יכול לפתוח את התורה באות ב"ת שהיא בעצמה לשון ברכה, ולא לפתוח באות אל"ף ולהפוך את הקללה לברכה בכוח התורה. ונראה לומר על פי הפסוק שלפנינו **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה**

**ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה** (יא כו).

יש לבאר בזה על פי מה שאמרו חז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) במעשה בריאת העולם שפותח באות ב"ת 'בראשית ברא', ואמרו חז"ל, לפיכך פתח באות ב"ת ולא באות אל"ף, כי ב"ת לשון ברכה ואל"ף לשון ארירה, ועל ידי שנברא בלשון ברכה יהיה לו יותר קיום מאשר אילו היה נברא באל"ף הרומז לקללה. ומבואר כאן הכח הגדול הטמון באותיות הקדושות, שבהם נבראו שמים וארץ, כמבואר בעומק דברי חז"ל (זוהר תרומה קסא). אסתכל באורייתא וברא עלמא, ולעולם האותיות הללו מחיות ומקיימות את כל העולמות, ולכל אות יש כח לעצמה לטוב ולמוטב, ולכן דקדק לפתוח באות שיש בה ברכה ולא קללה.

#### בכוח התורה מהפכים הקללה לברכה

והנה במדרש אמרו (ב"ר א י): אמר ר' אלעזר בר חנינא בשם ר' אחא, עשרים וששה דורות היתה האל"ף קורא תיגר לפני כסאו של הקדוש ברוך הוא. אמרה לפניו, רבונו של עולם אני ראשון של אותיות ולא בראת עולמך בי, אמר לה הקדוש ברוך הוא העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה, שנאמר

## ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

### בכוח העבודה זוכים להמשיך תוספת נשמה

**שְׁמֹר וּשְׁמַעְתָּ וגו' (יב כח).**

הנראה לבאר בזה, כי כל יהודי זוכה לקבל בשעת לידתו נשמה טהורה המסייעת בידו לעבודת ה', ובכוח הנשמה זוכה להשיג השגות גבוהות בתורה הקדושה ובקיום המצוות. ולא עוד אלא שכל התעלות האדם בעבודת ה' היא לפי ערך מעלת נשמתו, והאדם אינו מחויב להישאר תמיד באותה מדרגה, כי כפי מה שהוא מתייגע לזכות עצמו, כך זוכה להמשיך על עצמו נפש רוח ונשמה גבוהים יותר, ובזה ניכרת מעלת האדם על פני בעלי חיים, כי כל בעל חי מיד בשעת לידתו הרי הוא משיג את הכוחות הראויים לו, וכמו שנרמז בדברי חז"ל (ב"ק סה:) שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו קרוי איל, ואינו מוסיף חכמה ושכל יותר מכפי שהוא בשעת לידתו, אבל האדם יש לו מעלה נכבדה זו שהוא הולך ומחכים מזמן לזמן, וכן הוא זוכה לקנות בעצמו תוספת נפש רוח ונשמה לפי מעשיו.

בתחילה אינו ראוי כי אם לנפש טהורה, וכשמוסיף עוז ותעצומות בעבודתו זוכה להמשיך לעצמו רוח חיים, ואם מוסיף בעבודתו נותנים לו נשמה קדושה, וזו שבח מעלתו, שבכוח מעשיו זוכה לקנות לעצמו את הנשמה הקדושה, וכך יכול להוסיף ולהתעלות מדרגה אחר מדרגה, מעולם לעולם עד למדרגות גבוהות ועליונות. וכשזוכה להוסיף ולהתעלות אזי משפיעים לו נפש רוח ונשמה מצד עולם האצילות, וזוכה להיות נקרא בן להקב"ה, ועוד יכול לזכות להמשיך על עצמו נשמת חיים עד שיזכה להשראת שם הוי"ה בשלמות ולתקן עצמו בדיוקן של מעלה. ואין שיעור כמה מדרגות יכול להשיג במעלות רוממות הנשמה, כמו שנרמז בפסוק (קהלת ו' ז') 'הנפש לא תימלא' ודרשו חז"ל (ויק"ר ד' ב') לפי שהיא מן העליונים, ואין קץ ושיעור להתעלותה בעבודת האדם, וגם זה מפלאי הקב"ה שהוא צר צורה בתוך צורה (ברכות י'), ונתן בנפש האדם יכולת להשיג כמה מדרגות גבוהות זו למעלה מזו, והכל לפי ערך מעשיו וגיגותיו.

#### גם מי שנשמתו פחותה יכול לזכות ולהגביה נשמתו

ולא זו בלבד מי שזכה בשעת לידתו לנשמה זכה וטהורה - שיכול בעבודתו להוסיף קדושה על קדושתו, ומן השמים מגביהים נשמתו לעולמות עליונים, ונותנים לו חלק בקדושה נשגבה עד אין קץ - אלא אפילו מי שלא זכה לקבל כי אם נפש פחותה ונמוכה שאין למטה ממנה, ומצד עצמו כמעט שאינו ראוי לשום השגה רוחנית, גם הוא יכול בעבודה וגיגה להפך עצמו מן הקצה אל הקצה, וכפי גיגתו בזיכרון החומר יסייעו לו מן השמים, להעלותו מדרגה אחר מדרגה, ולהשפיע עליו שפע קודש בבחינות נפש רוח ונשמה [אור החיים (ויקרא כב' יב)]. וכמו שכתב באגרא דפרקא (אות כט), שהבעל שם טוב הקדוש אמר על הרה"ק רבי יצחק מדראהביטש זלה"ה, שמן השמים לא נתנו לו כי אם נפש פחותה ושפלה אשר כמעט ולא היתה פחותה ממנה בדורו, והוא בעבודת קדשו זכה להגביה אותה למעלת התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי. ובזה יובנו דברי התנא דבי אליהו (אליהו רבה פכ"ה) שחייב אדם לומר מתי גיגעו מעשי למעשי אבותי, כי יש בכוח האדם להגביה נשמתו עד אין שיעור (אגרא דפרקא שם).

#### בכוח השמירה זוכים לשמיעה גבוהה יותר

ובזה פירש הרה"ק רבי יהושע מבעלזא ע"ה את דברי הפסוק שמור ושמעת את כל הדברים האלה, ולכאורה ראוי היה להקדים את השמיעה לשמירה, כי איך אפשר לשמור קודם שנשמע את הדברים. רק פירוש הדברים הוא כי כל אדם אינו יכול להשיג יותר מכפי שורש נשמתו, ורק בכוח גיגה התורה זוכים להגביה הנשמה לשורש גבוה יותר, ועל זה נאמר שמור היינו שתקיים את מצוות ה' ותיגע עצמך בתורה, ועל ידי כן תזכה לושמעת באופן נעלה יותר.

#### בכל יום זוכה להתעלות יותר מיום האתמו

והנה בכל יום ויום זוכה עובד ה'

להתחדשות נשמתו בבחינה מעולה מיום האתמו, וכפי גיגתו במהלך היום להיזהר ולהישמר מן הכיעור ומן הדומה לו, לשמור רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו בטהרה בלי שום פניות כי אם 'בלתי לה' לבדו, כך קודם השנייה הוא מפקיד נשמתו בידי בוראה, וזו תכלית וצורך השנייה כדי לזכות להתחדשות המוחין בכל יום, כמו שכתב במאור ושמש (פר' שלח ד"ה עוד על פסוק): כשהולך לישן יתפלל וימסור נפשו בפקדון להשי"ת כשאומר (תהלים לא ו') 'בידך אפקיד רוחי', ויכוין להפקיד רוחו ונשמתו בתוך שאר נשמות ישראל כדי שיהיה לו למחר מוחין חדשים, כידוע באריכות מזהר הקדוש ומשאר ספרי הקודש, ובזה מרים גם כן השנייה שיהיה גם כן קודש כמו שפועל בתפילה.

והקב"ה הנאמן בפקדונו מחזירה לו למחר כשהיא נקיה ומצוחצחת מכל הבלי העולם הזה, והתחדשות הנשמה בבוקר במוחין והשגות מחודשים נותנת לאדם כוח להתעלות בכל יום, ולהשיג הארות חדשות שלא זכה להם עד לאותו יום, וכך הוא זוכה להיות מוסיף והולך מיום ליום, כמו שנרמז בדברי חז"ל (רש"י להלן כו טז) בכל יום יהיו בעיניכם כחדשים.

#### בכוח האדם להשיג יותר מכפי חלקו

ואפילו אם בשעת לידת האדם נגזר עליו למעט חלקו בחכמת התורה, וכגון שנגזר עליו להיות טיפש ולא חכם, מכל מקום אין לך דבר העומד בפני הרצון, ובכל דבר הנוגע לעבודת ה' אין שום דבר המונע את האדם, כי התורה הקדושה ירושה היא לנו מאבותינו, וכל יהודי יש חלק בתורה ואות מיוחדת בתורה. ואפילו אם אין לו כי אם חלק קטן בתורה, הרי על זה אמרו (אבות פ"ד מט"ז) התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, ועל ידי שיכין עצמו בעמל וגיגה יזכה לקבל יותר מכפי חלק ירושתו, כי בהשגת התורה אין החכמה תלויה בטבע האדם ובחלקו, אלא איזהו החכם הלומד מכל אדם (שם מט"א), וגם אם רואה שאין בכוחו להחכים מעצמו ילמד מאחרים שיחכימו אותו מחלקם.



## כל מצוה חיונית להשלמת נפשו לעולם הבא

### בעת תחיית המתים יתגלה לעין כל הפושע במצוות ה' על פי חסרון איבריו

בהמשך לדברי הגר"א שהחבלה תימצא לנצח בנפשו באיבר שפשע בו נגד רצון השם יתברך, מוסיף החפץ חיים לבאר הפסוק על נכון, דהיינו שלבסוף יתפרסם הכל לעיני כולם, שכן כאשר יקום לעת התחיה ויהיה בעל מום באיזה איבר או שיתקלקל לו איזה גיד מגידו [ובספרו חומת הדת (פ"ח) הביא שעל אף שאמרו חז"ל שלעתיד לבוא לעת התחיה כל הבעלי מומים יתרפאו, אולם בשעת קימתם לתחיה יעמדו במומם כדי שכל האנשים שהיו בעירו ובדורו יכירום כי הם האנשים שמתו, ואחר כך ירפאם השם יתברך ברחמיו ובחסדיו. ונמצא לפי זה שלעתיד לבוא יהיה גילוי ההשגחה נורא מאד, שכל הבעלי מומים שמתו יתרפאו כולם בחסד ה' ויהיו שלמים, ואותם האנשים שביטלו מצוות ה' במזיד ולא רצו לקיימן הם יקומו בחסרון איברים שבהם לא קיימו המצוות], כל הרואהו יתבונן איזה מצות עשה או לא תעשה עבר האיש ההוא בשאט נפש, וזהו 'סוף דבר הכל נשמע'. וכמה יתמרמר האדם אחר כך כשיתגלה לכולם גודל המרותו בהשם יתברך ובמצוותיו, וכמה קלון וכלימה יסבול על ידי זה לנצח, ועל כן אמר 'את האלהים ירא ואת מצוותיו שמור', כי זה כל האדם, כלומר, כי משמירת המצוות בימי חייו יבנה כל האדם לעתיד.

וזה לשון האור החיים הקדוש (שמות כג יא): 'ובכל אשר אמרתי וגו' טעם אומרו 'ובכל וגו' תשמרו, ולא אמר וכל אשר וגו' תשמרו, כי כן לומר על דרך אומרם ז"ל כי מניין מצות עשה הם רמ"ח כנגד רמ"ח אברים של אדם, ושם לא תעשה הם כנגד שם"ה גידיו, והוא מה שרמז שלא יאמר אדם אקיים כך וכך מצוות, ויספיקו לשמירתי, לזה אמר 'ובכל אשר וגו', פירוש בכל המצוות תהיו נשמרים, ובחסרון אחד מהם.

מלובש מלמעלה איבר הגוף המכונה כנגד האיבר ההוא כמו הבגד על הגוף. וכנגד זה נתן לנו הקדוש ברוך הוא רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות לא תעשה, והם מחולקים נגד האיברים והגידים, שיש מצוה שתלויה ביד ויש מצוה שתלויה ברגל ושאר איברים, וכדאיתא במדרש (ילקוט משלי רמז תתקלז) כאילו כל מצוה שבתורה אומרת לאיבר המכוון נגדה עשה בי מצוה שבשבילי תזכה לעתיד לבוא. וכשאדם מקיים בעולם הזה איזה מצוה באיזה איבר, שורה לעתיד לבוא אור ה' על אותו איבר ואותו אור הוא המחיה את האיבר ההוא. ומזה יתבונן כל אדם איך שצריך להיות זהיר בכל תרי"ג המצוות בכל כוחו בימי חייו, כי הם הם הממשיכים חיותו לנצח באיברי גידי נפשו. ועל פי זה מבאר החפץ חיים כונת המפרשים כפשוטו בפסוק 'וחי בהם' לעולם הבא, כי לא כתיב בפסוק 'וחי עבורם' אלא 'וחי בהם', להורות לנו שאור המצוה גופא היא חיות האדם לעתיד לבוא.

### תמצית כל ספר קהלת לשמור כל מצוות ה' כי הם כללות האדם

ושלמה המלך ע"ה החכם מכל אדם חותם ספרו ואומר בסוף קהלת (יב יג) 'סוף דבר הכל נשמע, את האלהים ירא ואת מצוותיו שמור, כי זה כל האדם'. וביאר האלשיך הקדוש (שם) ששלמה המלך מסכם את ספרו קהלת ואומר כי מסקנא דמילתא שאין כמו האיש הדבוק בעבודת השם, ועל כן 'את האלהים ירא' אלו מצוות לא תעשה, 'ואת מצוותיו שמור' בקום ועשה הם מצוות עשה, 'כי זה כל האדם', כלומר המצוות לא תעשה ועשה הם כל כללות האדם, כנגד רמ"ח איבריו ושם"ה גידיו, נמצא שכל האושר כלול בו כי בהם יתקדש כולו, וכמו שמברכים 'אשר קדשנו במצוותיו'.

שְׁבַשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלִין לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרָגְלִיּוֹת, אֲלֵא תוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבָּד, שְׁנֵאמַר, בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנָּח אֹתָךְ בְּשִׁכְכָךְ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תְּשִׁיחָךְ, בְּהִתְהַלֵּךְ תִּנָּח אִתָּךְ, בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשִׁכְכָךְ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ, בְּקִבְרְךָ, וְהִקִּיצוֹתָ הִיא תְּשִׁיחָךְ, לְעוֹלָם הַבָּא, (אבות פ"ו, מ"י).

גם החיות הנצחית ושלמות איבריו של כל איש ישראל לעתיד לבוא בתחיית המתים תלוי בו במעשיו בקיום מצוות השם יתברך בעודו בחייו. וכתב על כך החפץ חיים ע"ה (הקדמה לספרו שמירת הלשון) דברים נוראים, בהקדם ביאורו הידוע של הגאון מוילנא ע"ה על הפסוק (משלי יג יג) 'בז לדבר יחבל לו', כי יש רמ"ח איברים באדם וכנגדן רמ"ח מצוות עשה (מכות כג), וכן כל דבר יש לו כח חיוני מן המצוות, ולכן הבז לשום דבר מצוה הוא מחבל את עצמו כי הוא נעשה חסר מכח החיוני מאותו דבר, 'וירא מצוה הוא ישלם', אבל הירא מלעזוב שום מצוה ורואה לקיים כל דבר יהיה שלם בכל איבריו, עד כאן דברי הגר"א.

ועל פי דבריו פירש החפץ חיים ע"ה את הפסוק (דברים לב ה) 'שיחת לו לא בניו מומם', בהקדם פירוש רש"י שבעוונות שעושין משחיתין לעצמם ולא לו, וביאר הכוונה כפשוטו, שבסוף נעשים בעלי מומין על ידי העוונות, דהיינו, אם נעשה בעיניו הפקר איזו מצוה, חס ושלום, לבסוף נעשה בעל מום באותו אבר המכונה נגד המצוה ההיא.

### רמ"ח איברים ושם"ה גידים הגשמיים הם רק לבוש לרמ"ח ושם"ה של הנפש

בביאור העניין הרחיב החפץ חיים (שם) על פי מקרא מפורש (איוב י יא) 'עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשככני', הרי שקרא הכתוב לעור ובשר וגידים ועצמות רק בשם לבוש וסכך, כי עצם האדם הוא הנפש אשר בקרבו, ועל כל איבר ואיבר של הנפש